

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ
2019 ԹՎԱԿԱՆԻ ՄԱՐՏԻ 29-Ի N 364-Ն ՈՐՈՇՄԱՆ
ՄԵՋ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ ՀՀ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ**

ՆԱԽԱԳԻԾ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

« _____ » _____ 2024 ԹՎԱԿԱՆԻ N _____ Ն

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2019 ԹՎԱԿԱՆԻ ՄԱՐՏԻ
29-Ի N 364-Ն ՈՐՈՇՄԱՆ ՄԵՋ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Ղեկավարվելով «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 34-րդ հոդվածով՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը որոշում է.

1. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի մարտի 29-ի «Ընտանիքում բռնության ենթարկվածների ապաստարաններին և դրանց անձնակազմին ներկայացվող պահանջները, ընտանիքում բռնության ենթարկվածների համար նախատեսված ապաստարանների ֆինանսավորման պայմանագրի օրինակելի ձևը սահմանելու, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 10-ի N 1078-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ ու լրացումներ և 2015 թվականի սեպտեմբերի 10-ի N 1069-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 364-Ն որոշման մեջ կատարել հետևյալ փոփոխությունները.

1) որոշման վերնագիրը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

**«ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՎ ԿԵՆՑԱՂԱՅԻՆ ԲՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱՐԿՎԱԾ
ԱՆՁԱՆՑ ԱՊԱՍԱՐԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒԼԵՆՈՒԹՅԱՆԸ, ՄԱՏՈՒՑՎՈՂ
ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԵՎ ԱՆՁՆԱԿԱԶՄԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ ԵՎ
ԱՊԱՍԱՐԱՆԻ ԿՈՂՄԻՑ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՏՈՒՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ
ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ».**

2) որոշման նախաբանում ««Ընտանիքում բռնության կանխարգելման, ընտանիքում բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության և ընտանիքում համերաշխության վերականգնման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 14-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ և 5-րդ կետերով, «Սոցիալական աջակցության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 12-րդ հոդվածի 3-րդ մասով» բառերը փոխարինել «Ընտանեկան և կենցաղային բռնության կանխարգելման ու ընտանեկան և կենցաղային բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության մասին» օրենքի 13-րդ

հողվածի 3-րդ մասով» բառերով.

3) որոշման 1-ին կետը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«1. Հաստատել ընտանեկան և կենցաղային բռնության ենթարկված անձանց ապաստարանի գործունեությանը, մատուցվող ծառայություններին և անձնակազմին ներկայացվող պահանջները և ապաստարանի կողմից ծառայությունների մատուցման կարգը՝ համաձայն հավելվածի:».

4) ուժը կորցրած ճանաչել որոշման N 2 հավելվածը:

2. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

Հավելված

ՀՀ կառավարության 2024 թվականի

_____ -ի N ____ -Ն որոշման

«Հավելված 1

ՀՀ կառավարության 2019 թվականի

մարտի 29-ի N 364-Ն որոշման

**ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՎ ԿԵՆՑԱՂԱՅԻՆ ԲՐՆՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱՐԿՎԱԾ
ԱՆՁԱՆՑ ԱՊԱՍՏԱՐԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆԸ, ՄԱՏՈՒՑՎՈՂ
ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԵՎ ԱՆՁՆԱԿԱԶՄԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ ԵՎ
ԱՊԱՍՏԱՐԱՆԻ ԿՈՐՄԻՑ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՏՈՒՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ**

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն հավելվածով սահմանվում են ընտանեկան և կենցաղային բռնության ենթարկվածներին և նրանց խնամքի տակ գտնվող անձանց (այսուհետ՝ շահառուներ) տրամադրվող ապաստարանի գործունեությանը, մատուցվող ծառայություններին և անձնակազմին ներկայացվող պահանջները, ինչպես նաև ապաստարանի կողմից ծառայությունների մատուցման կարգը:
2. Ապաստարան տրամադրվում է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի, Հայաստանի Հանրապետությունում բնակվող և բնակության իրավունք (կացության կարգավիճակ) ունեցող օտարերկրյա քաղաքացիություն չունեցող, փախստականի կարգավիճակ ունեցող շահառուներին, եթե առկա է բռնության կրկնման կամ շարունակման վտանգի վերաբերյալ հիմնավոր ենթադրություն:

3. Ապաստարանը գործում է շուրջօրյա և իրականացնում շահառուների տեղավորում: Ապաստարանում չեն կարող տեղավորվել երեխաներ՝ առանց առնվազն մեկ ծնողի կամ այլ օրինական ներկայացուցչի:
4. Շահառուներն ապաստարանում տեղավորվում են ոչ ավելի, քան 12 ամսով: Ապաստարանում գտնվելու ժամկետը «Ընտանեկան և կենցաղային բռնության կանխարգելման ու ընտանեկան և կենցաղային բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության մասին» օրենքով սահմանված կարգով որոշում է ապաստարանը:
5. Շահառուներին ապաստարանով ապահովելու նպատակն այդ անձանց անվտանգությունն ապահովելը և «Սոցիալական աջակցության մասին» օրենքով և սույն հավելվածով նախատեսված սոցիալական այլ ծառայությունները տրամադրելն է:
6. Ապաստարանի գործունեությունը պետք է հիմնված լինի հետևյալ սկզբունքների վրա՝

- անվտանգության և պաշտպանության ապահովման առաջնայնություն,
- խտրականության բացառում,
- տեղեկացված լինելու իրավունքի երաշխավորում,
- մասնավոր և ընտանեկան կյանքի վերաբերյալ տեղեկությունների անձեռնմխելիություն,
- արժանապատվության, անձնական կյանքի, ինքնուրույնության, ազատ ընտրության և անկախության նկատմամբ հարգանքը,
- երեխայի լավագույն շահերի առաջնահերթություն,
- շահառուների աշխատելու և կրթություն ստանալու իրավունքի նկատմամբ հարգանքը,
- իրավահավասարություն, մատչելիություն և ներառականություն:

2. ԱՊԱՍՏԱՐԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆԸ ԵՎ ՄԱՏՈՒՑՎՈՂ ԾՆՈՒԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ԴԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

7. Ապաստարանը պետք է երաշխավորի անվտանգության և ապահովության հետևյալ նվազագույն պահանջները՝
 - շահառուներին ապահով բնակելի տարածքի անհատույց տրամադրումը,
 - շուրջօրյա անվտանգության ապահովումը՝ ներառյալ անվտանգ մուտքերի, ապաստարանն անվտանգության համակարգով կահավորելը, տեսախցիկների և ապաստարանում անհատական պաշտպանության միջոցների (աերոզոլային սարքեր, ազդարարման համակարգ և այլն) առկայությունը: Արգելվում է տեսախցիկներ տեղադրել շենքի ներսում,
 - գործունեությունը օրենսդրությամբ սահմանված կոմունալ, սանիտարահամաճարակային և հիգիենիկ անվտանգության, հակահրդեհային և շինարարական նորմերին և կանոններին համապատասխան վարելը:

8. Ապաստարանը պետք է երաշխավորի գաղտնիության հետևյալ նվազագույն պահանջները՝
- ապաստարանի գտնվելու վայրի և անձնակազմի գաղտնիությունը: Ապաստարանի մուտքերը մշտապես պետք է փակ (կողպված) լինեն, պետք է գործեն չլիազորված մուտքերը բացառող կարգեր,
 - շահառուներին վերաբերող ցանկացած տեղեկության գաղտնիությունը,
 - գաղտնիության պահպանման գործող կառուցակարգեր (անձնակազմի, շահառուների և ներգրավված բոլոր անձանց հետ կնքելով գաղտնիության համաձայնագրեր և կիրառելով այլ միջոցներ):

9. Ապաստարանը պետք է երաշխավորի ապրելու համար հետևյալ նվազագույն պահանջները՝

- շահառու կնոջը և երեխային մեկ սենյակի հատկացում, երկու և ավելի երեխաների պարագայում՝ հնարավորության դեպքում լրացուցիչ սենյակի տրամադրում,
- ապաստարանում երեքից ավելի բնակելի սենյակների դեպքում՝ պետք է լինի առնվազն երկու սանհանգույց,
- ապաստարանը պետք է ունենա երեխաների դասապատրաստման համար անհրաժեշտ կահավորմամբ և պիտույքներով տարածություն,
- ապաստարանը պետք է ունենա բավարար բնական և արհեստական լուսավորություն և օդափոխություն,
- ապաստարանը պետք է ունենա առաջին օգնության դեղորայք և պարագաներ. դրանք և շահառուի պարագաները պետք է մշտապես փակ լինեն և գտնվեն ապաստարանի աշխատակցի սենյակում,
- ապաստարանը պետք է ունենա չիրկիզվող պահարան շահառուների համար կարևոր իրերի պահպանման համար,
- ապաստարանը շահառուներին պետք է տրամադրի՝

ա. հագուստի պահարան և մահճակալ,

բ. անկողնային պարագաներ և սպիտակեղեն,

գ. խոհանոցային սպասք (ափսե, բաժակ, գդալ, սնունդ պատրաստելու սպասք և այլն),

դ. հագուստ (անհրաժեշտության դեպքում),

ե. անձնական հիգիենայի պարագաներ (սրբիչ, օճառ, ատամի մածուկ, խոզանակ, տակդիրներ, միջադիրներ և այլն),

զ. սնունդ՝ օրական առնվազն երեք անգամ, ընդ որում, հատուկ սննդակարգի կարիք ունեցող անձանց համար բժշկի ցուցումով նշանակվում է դիետիկ

սնունդ (շահառուն սնունդը կարող է պատրաստել ինքնուրույն),

Է. անհրաժեշտության դեպքում՝ երեխաների խնամքի պարագաներ՝ իր տարիքին համապատասխան,

ը. տարիքային առանձնահատկություններից ելնելով՝ երեխայի համար մանկական մահճակալ,

թ. երեխայի տարիքին համապատասխան զբաղվածության իրեր, խաղեր, գրքեր և այլն:

10. Ապաստարանը շահառուների իրավունքների իրացման համար պետք է ապահովի հետևյալ նվազագույն պահանջները՝

- ապաստարանը պետք է մատչելի լինի կանանց և երեխաների համար՝ բացառելով խտրականությունը,
- ապաստարանը պետք է երաշխավորի շահառուին հասկանալի լեզվով՝ այդ թվում ժեստերի լեզվով, տեղեկատվությունը,
- հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար պետք է ապահովեն օրենսդրությամբ սահմանված ֆիզիկական միջավայրին (ներառյալ՝ ընդհանուր օգտագործման տարածքները, սանհանգույցը, խոհանոցը, տարհանման ուղիները) և տրանսպորտին (առկայության դեպքում) ներկայացվող չափանիշները (ստանդարտները), օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ապահովեն խելամիտ հարմարեցումներ,
- ապաստարանը պետք է ապահովի աշխատակազմի՝ հավասարության և անխտրականության վերաբերյալ կրթությունը և իրազեկվածության բարձրացումը,
- շահառուները պետք է տեղեկացված լինեն ապաստարանի և իրենց իրավունքների իրացման հնարավորության մասին, ներառյալ ապաստարանի քաղաքականության, ընդունված կանոնների և հասանելի ծառայությունների մասին,
- շահառուները պետք է ազատ լինեն իրենց վերաբերյալ որոշումներ կայացնելու՝ առանց հարկադրանքի և պետք է ստանան իրենց ընտրությունն իրացնելու աջակցություն՝ առանց այլ անձանց իրավունքների խախտման,
- շահառուների իրավունքների իրացումը՝ այդ թվում կրթություն և ստանալու, աշխատանքի և այլն, պետք է երաշխավորվի, այդ թվում՝ պետք է ապահովվի երեխաների կրթության շարունակականությունը՝ հեռավար կամ առկա՝ ըստ հնարավորության,
- շահառուների համար պետք է հասանելի լինի ներքին գաղտնի գործընթաց՝ անձնակազմի, ապաստարանի պայմանների կամ ծառայությունների վերաբերյալ բողոքներ ներկայացնելու համար:

11. Ապաստարանը շահառուներին, ըստ կարիքի, տրամադրում է օգնության հետևյալ ձևերը՝

- հոգեբանական օգնություն,
- իրավաբանական օգնություն, որը ներառում է՝ խորհրդատվություն՝ հայցադիմումների, դիմումների, բողոքների և այլ իրավաբանական բնույթի դատավարական փաստաթղթերի կազմում՝ ներառյալ իրավաբանական տեղեկատվության տրամադրում, ներկայացուցչություն կամ պաշտպանություն՝ քրեական, քաղաքացիական, վարչական և սահմանադրական գործերով, այլ աջակցություն՝ անձի իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանության, փաստաթղթերի վերականգնման կամ դրանց բացակայության դեպքում դրանց ձեռքբերման համար,
- սոցիալական աջակցություն՝ անհրաժեշտության դեպքում ներգրավելով համապատասխան մասնագետների,
- անհրաժեշտության դեպքում և շահառուների համաձայնությամբ նրանց կողմից առողջապահական հաստատություններ դիմելու աջակցություն՝ բժշկական օգնություն և սպասարկում ստանալու համար:

3. ԱՊԱՍՏԱՐԱՆԻ ԱՆՁՆԱԿԱԶՄԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ

12. Ապաստարանի անձնակազմը պետք է բավարարի հետևյալ ընդհանուր պահանջներին.

- ապաստարանում ծառայությունները պետք է մատուցվեն կին աշխատողների կողմից,
- անձնակազմը պետք է ունենա բավարար պատրաստվածություն ընտանեկան և կենցաղային բնության ենթարկված անձանց՝ այդ թվում երեխաների հետ աշխատելու համար,
- ապաստարանը իր շուրջօրյա աշխատանքի կազմակերպման համար պետք է ունենա առնվազն չորս շուրջօրյա աշխատողներ՝ հերթափոխությամբ: Օրվա հերթապահ աշխատակիցը նաև պետք է մասամբ զբաղվի երեխաների հետ,
- անձնակազմը պետք է տարեկան առնվազն 20 ժամ վերապատրաստում անցնի: Վերապատրաստման դասընթացները, ի թիվս այլնի, ընդգրկում են առաջին բժշկական օգնության, ինքնապաշտպանության, հատուկ կարիքներ ունեցող անձանց խնամքի, շահառուների կարիքների գնահատման թեմաները:

13. Ապաստարանի աշխատակից չի կարող լինել այն անձը՝

- ով դատապարտվել է հանցագործության կատարման համար, և նրա դատվածությունը օրենքով սահմանված կարգով հանված կամ մարված չէ,
- ով դատապարտվել է Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի 22-27-րդ, 29-րդ, 34-35-րդ գլուխներով և 203-206-րդ, 208-209-րդ, և 485-րդ հոդվածներով նախատեսված հանցագործությունների համար՝ անկախ դատվածությունը մարված կամ հանված լինելու հանգամանքից,

- ում նկատմամբ առկա է օրինական ուժի մեջ մտած նախազգուշացման, անհետաձգելի միջամտության կամ պաշտպանական որոշում,
- ով դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճռով ճանաչված է անգործունակ, կամ սահմանափակ գործունակ,
- ում նկատմամբ հարուցված է քրեական հետապնդում:

14. Ապաստարանը պետք է անձնակազմի համար առանձին սենյակ հատկացնի:

4. ԱՊԱՍՏԱՐԱՆԻ ԿՈՂՄԻՑ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՏՈՒՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

15. Ապաստարանի աշխատակիցը պետք է շահառուին ընդունելու պահից երկուսից երեք օրվա ընթացքում իրականացնի վերջինիս կարիքների և վտանգի գրավոր գնահատումը: Տվյալ աշխատակիցը հանդիսանում է այդ գործի վարման պատասխանատուն:

16. Շահառուի գնահատումը պետք է ներառի տեղեկություններ՝

- շահառուի, նրա առողջական վիճակի և կարիքների վերաբերյալ,
- շահառուի երեխաների վերաբերյալ,
- շահառուի կողմից վստահելի անձանց և նրանց հետ կապ հաստատելու միջոցների վերաբերյալ,
- բռնության նկարագրի և վտանգի գնահատման վերաբերյալ,
- բնակարանային հարցերի (առկայության, պայմանների) վերաբերյալ,
- շահառուին տրամադրվող օգնության ձևերի վերաբերյալ,
- շահառուի կրթության, զբաղվածության, հևարավոր վերապատրաստումների վերաբերյալ:

17. Ապաստարանը շահառուին ընդունելու պահից պետք է իրականացնի՝

- իրատապ անհրաժեշտության իրերի և օգնության տրամադրում,
- տրամադրի բավարար տեղեկատվություն ապաստարանի, իրենց իրավունքների և պարտականությունների մասին, ներառյալ ապաստարանի քաղաքականության, ընդունված կանոնների և հասանելի ծառայությունների մասին՝ տրամադրելով անհրաժեշտ փաստաթղթերը,
- շահառուի հետ գաղտնիության համաձայնագրի կնքում առ այն, որ վերջինս պարտավորվում է գաղտնի պահել և որևէ մեկին չբացահայտել ապաստարանի, դրա աշխատակիցների և շահառուների հետ կապված ցանկացած տեղեկատվություն,
- անվտանգության նկատառումներից ելնելով՝ շահառուից պահանջի հանձնելու բջջային հեռախոսը կամ վերջինիս թույլ տա պահպանել հեռախոսը՝ տալով դրա օգտագործման ցուցումներ,
- ըստ կարիքի, տրամադրի սույն հավելվածի 11-րդ կետով նախատեսված օգնություն,
- կանանց կարճաժամկետ և երկարաժամկետ հզորացման ծրագրի մշակում և ներկայացում վերջինիս,

- շահառուների անվտանգության երաշխավորմանն ուղղված այլ գործողություններ:

18. Ապաստարանը պետք է ունենա ներքին կարգապահական կանոններ, հակախտրականության, անձնական տվյալների մշակման քաղաքականություն, որոնք հաստատվում են ապաստարանի ծառայություն մատուցող կազմակերպության ղեկավարի կողմից:
19. Ապաստարանը պետք է ունենա ներքին գաղտնի գործընթաց՝ անձնակազմի, ապաստարանի պայմանների կամ ծառայությունների վերաբերյալ բողոքներ ստանալու և դրանք քննելու համար:
20. Ապաստարանը պետք է հաստատի և իր գործունեության մեջ կիրառի հետևյալ փաստաթղթերը.

- գաղտնիության պահպանման համաձայնագրեր,
- անձնական տվյալների ստացման և մշակման համաձայնություն,
- ապաստարանում բնակության համաձայնագիր,
- շահառուին տրամադրվող օգնությունը ստանալու համաձայնագիր,
- շահառուի վստահելի անձանց հետ կապի հաստատման համար համաձայնագիր,
- դեղորայքից օգտվելու համաձայնագիր,
- շահառուի կողմից լրացվելու համար՝ ապաստարանից հեռանալու նշումների վերաբերյալ փաստաթուղթ: